

**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ**

**ПОЛУГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА
ИЗВРШУВАЊЕТО НА БУЏЕТОТ НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
- ЈАНУАРИ-ЈУНИ 2018 ГОДИНА -**

Скопје, јули 2018

Резиме

- Бруто домашниот производ во првиот квартал (К1) од 2018 година забележа годишен раст од 0,1% на реална основа, како резултат на растот на приватната потрошувачка и на позитивниот придонес на нето-извозот;
- Бројот на вработени во К1 2018 година е повисок за 2,2% во однос на истиот квартал во 2017 година. Бројот на невработени се намали за 5,4%, што резултираше со намалување на стапката на невработеност на 21,6%;
- Стапката на инфлација во првото полугодие од 2018 година изнесува 1,5%, што е главно резултат на базичната инфлација, а во помала мера на зголемените цени на храната и енергијата;
- Вкупните буџетски приходи во периодот јануари-јуни се остварени во износ од 90,6 милијарди денари, што претставува 46,8% од планираниот износ за 2018 година;
- Вкупните буџетски расходи во периодот јануари-јуни се реализирани во износ од 95,2 милијарди денари, што претставува 45,0% од годишниот план;
- Во периодот јануари-јуни 2018 година остварен е дефицит на Буџетот на РМ од 4,6 милијарди денари, што претставува една четвртина од планираниот дефицит односно 0,7% од проектираниот БДП за 2018 година;
- Државниот долг на Република Македонија на крајот на вториот квартал од 2018 година изнесува 39,9% од БДП, додека јавниот долг кој го вклучува и гарантираниот долг, претставува 47,7% од БДП.

СОДРЖИНА

Резиме	1
1. Меѓународни економски трендови	3
2. Макроекономски трендови во земјата	3
2.1. Економска активност	3
2.2. Пазар на работна сила	6
2.3. Инфлација и монетарни движења	7
2.4. Платен биланс	8
3. Фискален сектор	8
3.1. Буџет на Република Македонија	8
3.1.1 Извршување на Основниот буџет	11
3.1.2 Извршување на буџетот на фондовите	13
3.1.3 Извршување на буџетот на сопствените сметки за приходи на буџетските корисници	14
3.1.4 Извршување на Буџетот на РМ по буџетски корисници	14
3.2. Управување со јавниот долг	17

1. Меѓународни економски трендови¹

Светската економија во првиот квартал од 2018 година се одликува со поволни движења, прилагодливи финансиски услови и одредено заздравување на глобалните пазари на примарни производи. Глобалниот раст во 2018 година се очекува да изнесува 3,9%, придвижен како од развиените, така и од брзорастечките и економиите во развој.

Растот во развиените економии во 2018 година се очекува да изнесува 2,5%, што е над нивото на нивниот потенцијален раст, во услови на блага експанзивност на фискалната и прилагодлива монетарна политика. Европската Унија и Германија како земја членка со најголема економија, исто така, е предвидено да забележат економски раст од 2,5%. Растот на економската активност во првиот квартал од годината во Европската Унија, иако солиден, е нешто под оваа проекција, односно изнесува 2,2% на годишна основа, што во најголема мера се должи на пониската стапка на раст на германската економија, главно како последица на намалената јавна потрошувачка и намалувањето на обемот на надворешнотрговската размена. Притоа, високофреквентните податоци и анкетни истражувања за вториот квартал од 2018 година упатуваат на веројатност за интензивирање на економскиот раст. Базичната инфлација и номиналниот раст на платите во Европската Унија и натаму се на ниско ниво, иако инфлацијата покажува знаци на умерено нагорно движење. Кај брзорастечките и економиите во развој се очекува натамошно зајакнување на економскиот раст во 2018 година, кој е проектиран на 4,9%.

Ризиците во поглед на проекциите за економски раст се урамнотежени. На позитивната страна, растот во развиените економии може да биде посилен од очекувањата, имајќи предвид дека заздравувањето на инвестициите може да влијае врз зголемување на продуктивноста и со тоа да доведе кон повисок економски раст. На негативната страна, финансиските услови, кои и натаму се попустливи и покрај нормализацијата на монетарната политика, може значително да се затегнат и да ја зголемат изложеноста кон ранливости, со негативни последици врз растот. Надолните ризици се однесуваат и на можната ескалација на глобалниот трговски протекционизам и натамошниот нагорен тренд на цените на нафтата на светските берзи.

Поволните услови во светската и европската економија се добра основа за задржување на силниот раст на извозот на стоки од Македонија.

2. Макроекономски трендови во земјата²

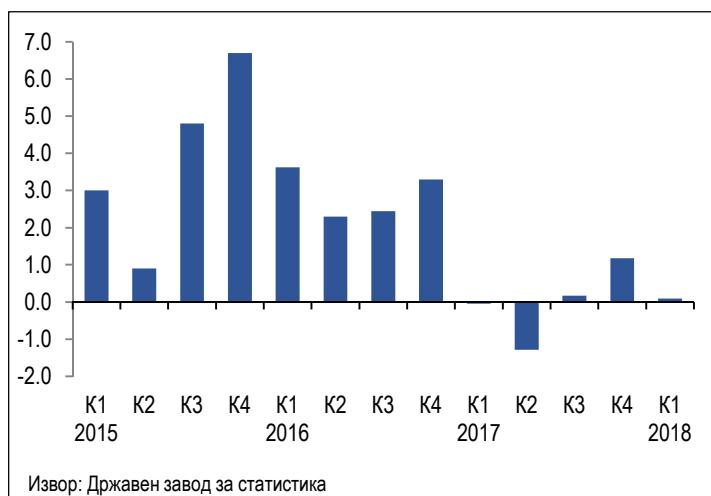
2.1. Економска активност

Бруто домашниот производ (БДП) во К1 2018 година во однос на истиот квартал во 2017 година забележа раст од 0,1% на реална основа (Графикон 1), што е под очекуваната динамика на раст, како резултат на неповолните остварувања во градежниот сектор, додека услужниот, индустрискиот и земјоделскиот сектор имаа позитивен придонес врз економскиот раст.

¹ Анализата во овој дел се базира на „Светскиот економски преглед“ на Меѓународниот монетарен фонд, објавен во април 2018 година.

² Во Извештајот се користат последни расположливи податоци. За БДП и невработеноста, достапни се податоци заклучно со првиот квартал 2018 година.

Графикон 1. Реален годишен раст на БДП (во %)

Растот во земјоделскиот сектор продолжи со слична динамика како и во претходната година, односно изнесува 6,6%. Услужниот сектор забележа реален раст од околу 3%, што во најголем дел се должи на зголемената активност во дејноста Трговија, транспорт и угостителство од 10,5%. Позитивните движења во трговската дејност, согласно високофреквентните податоци, продолжија со сличен интензитет во април и мај, во услови на раст на прометот кај сите сегменти.

Индустрискиот сектор забележа реален раст од 1,4% во К1, како резултат на растот во Преработувачката индустрија од 5,5% (Графикон 2). Високофреквентните индикатори покажуваат продолжување на позитивните движења во индустријата во вториот квартал, кога годишниот раст на индустриското производство изнесува 4,9%, при раст на преработувачката индустрија од 6,7%.

Падот на активноста во градежниот сектор во К1 изнесува 37,2% на реална основа, во услови на пад на вредноста на извршените градежни работи во делот на нискоградбата, главно како резултат на доцнењето кај некои од поголемите инфраструктурни проекти. Високофреквентните податоци за април и мај покажуваат значително забавување на падот на градежната активност, што во услови на очекувано интензивирање на јавните инвестиции укажува на подобрување на состојбата во градежниот сектор во наредниот период.

Графикон 2. Годишен раст на индустриското производство и преработувачката индустрија (во %)

Анализирано според расходната страна на БДП, растот на економската активност во К1 2018 година е резултат на растот на приватната потрошувачка и на позитивниот придонес на нето извозот врз растот. Извозот на стоки и услуги забележа годишен раст од 10,6% на реална основа, главно како резултат на извозот на капацитетите во слободните економски зони, поддржан и од солидните остварувања на поголем дел од другите извозни сегменти, во услови на поволни движења на надворешната побарувачка. Увозот на стоки и услуги порасна за 5,1% на реална основа. Месечните податоци за трговската размена со странство во април и мај упатуваат на задржување на високиот раст на извозот, кој во периодот јануари - мај изнесува 14,2% на номинална основа, придвижен од зголемениот извоз на машини и транспортни уреди и на хемиски производи. Увозот на стоки во овој период порасна за 9,5%, со што трговскиот дефицит на стоки во периодот јануари - мај претставува околу 7% од проектираниот БДП, што е во рамки на очекувањата.

Потрошувачката во првиот квартал забележа реален раст од 1,5%, со што продолжи да ја поддржува економската активност. Притоа, приватната потрошувачка забележа раст од 2,3%, во најголем дел како резултат на растот на расположливиот доход на домаќинствата, во услови на раст на вработеноста и платите во економијата, поддржана и од кредитирањето на домаќинствата (точки 2.2 и 2.3). Јавната потрошувачка забележа пад од 1,4% на реална основа, во услови на намалени јавни расходи за стоки и услуги. Бруто инвестициите во првиот квартал забележаа пад од 9,0% на реална основа, што се должи на намалените градежни работи.

И покрај послабите остварувања на почетокот на годината, кои создаваат надолни ризици за проектираниот економски раст за цела 2018 година, проекцијата за реалниот раст на БДП во 2018 година е непроменета, односно се очекува економски раст од 3,2%, што е генерално во согласност со најновите оценки на релевантните домашни и меѓународни институции (Табела 1). Имено, послабите остварувања во првиот квартал се првенствено одраз на движењата во градежништвото, односно на послабата динамика на реализација на јавните капитални расходи. Со оглед на тоа дека овие состојби постепено се надминуваат, во наредниот период се очекува позитивен придонес на јавните инвестиции врз растот. Покрај ова, во наредниот период се очекува задржување и интензивирање на позитивните сигнали кај приватните инвестиции, како што се силниот прилив на СДИ во земјата, високиот раст на увозот и производството на капитални добра, како и зголемената градежна активност во сегментот на високоградбата. Понатаму, се очекува задржување на високиот раст на извозот и позначаен придонес на потрошувачката врз растот.

Табела 1. Споредба на проекциите за растот на БДП и инфлацијата за Македонија

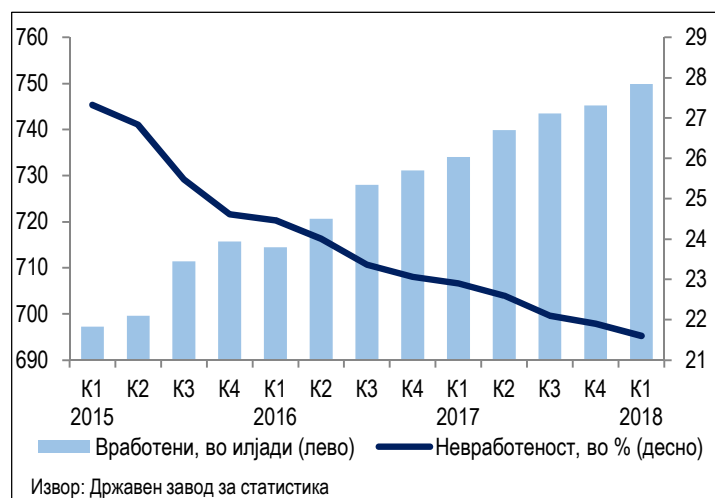
Институција	Реален раст на БДП (%)				Стапка на инфлација (%)			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
ММФ	2,8	3,0	3,2	3,4	1,8	1,9	2,0	2,0
Светска банка	2,3	2,7	3,0	/	1,6	2,0	2,0	/
ЕБОР	2,5	3,0	/	/	/	/	/	/
Европска комисија	3,1	3,3	/	/	1,9	2,0	/	/
Виенски институт	3,5	3,1	3,3	/	2,0	2,0	2,0	/
НБРМ	3,2	3,5	/	/	2,0	2,0	/	
Министерство за финансии	3,2	3,5	4,0	5,0	1,7	2,0	2,0	2,2

Извор: ММФ (World Economic Outlook Database, април 2018 г.), Светска банка (Western Balkans Regular Economic Report No. 13, април 2018 г.), ЕБОР (Regional Economic Prospects, мај 2018г.), Европска комисија (European Economic Forecast, мај 2018 г.), Виенски институт (Forecast Report, јуни 2018 г.) и НБРМ (Квартален извештај, мај 2018 г.).

2.2. Пазар на работна сила

Позитивните движења на пазарот на трудот продолжија во K1 2018 година, и тоа со нешто посилна динамика од проектираната (Графикон 3). Според Анкетата на работна сила, стапката на вработеност во K1 2018 година изнесува 44,6% и во однос на истиот квартал во 2017 година е повисока за 0,9 п.п.. Бројот на вработени лица е повисок за 2,2%, односно за околу 16 илјади лица во однос на истиот квартал во 2017 година, при што најголем раст на вработеноста има во индустрискиот сектор (8,7 илјади или 5,2%), по кој следуваат градежниот (4,8 илјади или 9,4%) и услужниот сектор (2,7 илјади или 0,7%).

Графикон 3. Број на вработени и стапка на невработеност

Анализирано според економскиот статус, раст на вработеноста има кај сите категории, освен кај семејните работници. Така, бројот на вработени лица (приматели на плата) е зголемен за 13,5 илјади или 2,4%, а бројот на работодавачи за 3,2 илјади или 9,4%.

Растот на вработеноста е придружен со пад на бројот на невработени, кој е намален за приближно 12 илјади лица, односно 5,4% на годишна основа. Ваквите движења на пазарот на трудот предизвикаа стапката на невработеност во K1 2018 година да се намали на 21,6%, односно за 1,3 п.п. споредено со истиот квартал во 2017 година, а во однос на претходниот квартал таа е пониска за 0,3 п.п. (Графикон 3). Гледано по возрастни групи, невработеноста е намалена кај сите групи, при што најзначајно намалување има кај централната возрастна група (25-49 години), која изнесува 21%.

Бројот на активно население е зголемен за 4 илјади лица, односно за 0,4% на годишна основа. Активното население во K1 2018 година претставува 56,9% од вкупното работоспособно население и е повисоко за 0,2 п.п. споредено со истиот квартал во 2017 година.

Просечната нето-плата во K1 забележа раст од 4,9% на номинална и 3,4% на реална основа, а позитивните движења продолжија и во април и мај, кога растот изнесуваше 6,3% и 4,7% на номинална и на реална основа, соодветно. Со ова, во периодот јануари - мај 2018 година, просечната нето-плата забележа раст од 5,5% на номинална основа и раст од 3,9% на реална основа, што претставува забрзување во однос на претходните години, а се должи на растот на платите кај речиси сите сектори (Графикон 4).

Графикон 4. Годишен раст на просечна нето-плата (во %)

2.3. Инфлација и монетарни движења

Стапката на инфлација во периодот јануари - јуни 2018 година изнесува 1,5%, што е во рамки на очекувањата. Растот на потрошувачките цени во првата половина од годината е главно резултат на базичната инфлација, а во помала мера на зголемените цени на храната и енергијата. Кварталната динамика покажува одредено забавување на инфлацијата во првиот квартал и стабилизирање во вториот квартал од годината (Графикон 5).

Во март 2018 година, Народната банка на Република Македонија ја намали основната каматна стапка од 3,25% на 3%, како одраз на здравите економски основи, а при понатамошно стабилизирање на довербата на економските субјекти. Вкупните депозити во банкарскиот систем во јуни 2018 година се повисоки за приближно 10% на годишна основа, што се должи на зголемените депозити и во домашна и во странска валута. Кредитната активност во јуни 2018 година е зголемена за 6,2% на годишна основа, како резултат на зголеменото кредитирање на домаќинствата од 9,7% и на претпријатијата од 2,9%.

Графикон 5. Годишна стапка на инфлација (во %)

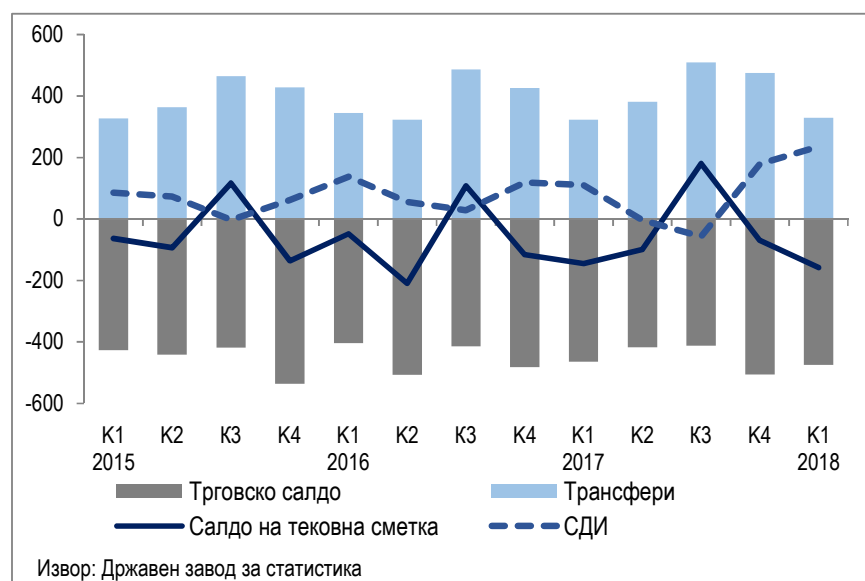

2.4. Платен биланс

Тековната сметка на платниот биланс во К1 2018 година има негативно салдо во износ од 158 милиони евра, што главно се должи на трговскиот дефицит, при што приближно 70% од истиот е покриен од позитивното салдо на сметката на секундарен доход (нето трансфери од странство), како што може да се види на Графиконот 6. Споредено со истиот квартал во 2017 година, дефицитот на тековната сметка бележи одредено проширување, најмногу како резултат на влошеното салдо кај размената со стоки и услуги. Во наредниот период, во услови на предвидено зголемување на приливот на приватни трансфери од странство, се очекуваат поповолни остварувања кај салдото на тековната сметка.

Графикон 6. Движења во платниот биланс (во милиони евра)

Странските директни инвестиции (СДИ) во земјата изнесуваат 235 милиони евра во К1 2018 година и се повеќе од двојно повисоки од СДИ во К1 2017 година, односно се повисоки од целата 2017 година. Поголемиот дел од СДИ во овој период, односно околу 54%, е по основ на меѓукомпаниски долг, а значителен беше и приливот на СДИ во вид на реинвестирана добивка и сопственички капитал од 46% од вкупниот прилив.

На крајот на мај 2018 година девизните резерви изнесуваат 2,6 милијарди евра и се зголемени за 11,7% споредено со крајот на 2017 година, главно како резултат на издавањето на шестата еврообврзница на меѓународниот пазар на капитал. Девизните резерви на крајот на мај обезбедуваат 4,4-месечна покриеност на увозот на стоки и услуги од изминатиот период, што претставува адекватно ниво на резерви за справување со евентуални шокови.

3. Фискален сектор

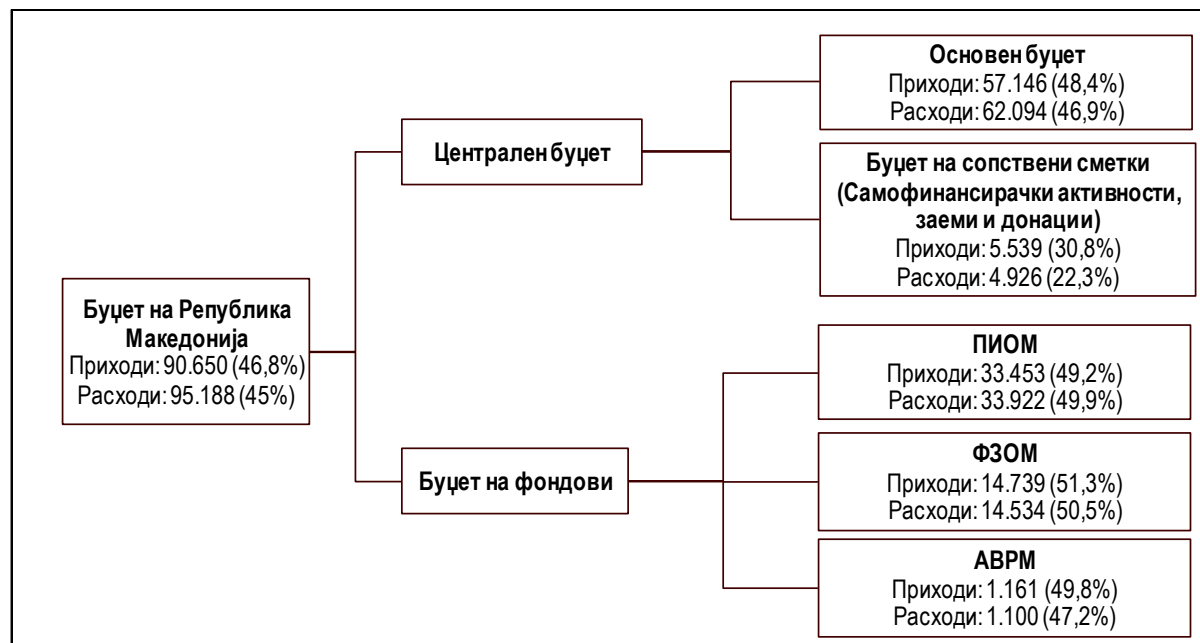
3.1. Буџет на Република Македонија³

Со Буџетот на Република Македонија за 2018 година вкупните приходи се планирани во износ од 193.512 милиони денари, вкупните расходи во износ од 211.745 милиони денари, односно планиран е

³ Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во табелите на следниот линк: <https://finance.gov.mk/mk/node/898>.

дефицит од 18.233 милиони денари (дефицит на Основниот буџет од 14.193 милиони денари и дефицит на сметките за сопствени приходи од 4.040 милиони денари), додека буџетските фондови е планирано да имаат балансирано салдо.

Графикон 7. Шематски приказ на Буџетот на РМ - остварување (во милиони денари) и стапка на реализација (во %)

Вкупните буџетски приходи се реализирани во износ од 90.650 милиони денари, што претставува 46,8% од планираниот износ за 2018 година, односно зголемување од 5% во однос на реализираните вкупни приходи во истиот период од 2017 година (Табела 2). Во рамки на вкупните приходи, 82.450 милиони денари се остварени по основ на даночни приходи и социјални придонеси, со што стапката на реализација е 48,4% од планираниот износ за 2018 година, односно раст од 7,4% во однос на претходната година. Притоа, даноците се реализирани во вкупен износ од 54.675 милиони денари (годишен раст од 8%, односно реализација од 48,5% од планираниот износ за 2018 година), додека придонесите се реализирани во износ од 26.988 милиони денари (годишен раст од 6%, односно 48,7% од планираниот износ за 2018 година). Во рамки на даночните приходи, се забележува годишен раст кај сите видови даноци, кој се движи од 3% кај ДДВ до 29,1% кај категоријата „други даночни приходи“, при стапки на реализација од 45% кај персоналниот данок на доход до 61,5% кај данокот на добивка.

Вкупните расходи на Буџетот на РМ во периодот јануари - јуни 2018 година се реализирани во износ од 95.188 милиони денари, што претставува 45,0% од годишниот план, односно минимален раст од 0,5% во однос на првото полугодие на 2017 година. Притоа, тековните расходи се реализирани во износ од 91.167 милиони денари, односно 48,6% од планираниот износ за цела година, што претставува раст од 6% во однос на 2017 година, првенствено како одраз на повисоките други трансфери за 19,4% (главно поради навремената исплата на земјоделските субвенции), во услови на пониски расходи за плати и надоместоци за 0,6% и за стоки и услуги за 4,9%. Капиталните расходи се реализирани во износ од 4.021 милион денари, односно 16,7% од планот за годината.

Во периодот јануари - јуни 2018 година остварен е дефицит на Буџетот на РМ од 4.538 милиони денари (Табела 2), што претставува 0,7% од проектираниот БДП за 2018 година, односно околу една четвртина од вкупниот планиран дефицит од 2,7% од БДП за 2018 година. Во рамките на Буџетот на РМ, Основниот буџет има остварено дефицит од 4.948 милиони денари, фондовите имаат остварено дефицит

од 203 милиони денари, додека на сметките за сопствени приходи остварен е суфицит во износ од 613 милиони денари.

Со оглед на реализацијата на приходите и расходите на Буџетот на РМ во првата половина на годината, можни се одредени надолни отстапувања во однос на проектираните износи за целата 2018 година, што сепак не би имало негативен одраз врз дефицитот. Поточно, дефицитот на Буџетот на РМ во текот на целата 2018 година нема да го надмине проектираниот износ од 18.233 милиони денари, односно 2,7% од БДП.

Табела 2. Извршување на Буџетот на РМ за периодот јануари - јуни 2018 година

	Буџет 2018	Јануари-јуни 2018			Јан.-јуни 2013-2017	Јан.-дек. 2013-2017
	милиони денари	милиони денари	годишна стапка на раст	стапка на реализација (во однос на Буџет 2018)	просечна стапка на реализација (во однос на првичен буџет)	
ВКУПНИ ПРИХОДИ	193.512	90.650	5,0%	46,8%	45,6%	95,4%
Даноци и придонеси	170.200	82.450	7,4%	48,4%	47,4%	98,6%
Даноци	112.828	54.675	8,0%	48,5%	47,4%	98,1%
Персонален данок на доход	16.666	7.502	4,5%	45,0%	49,3%	105,5%
Данок на добивка	13.372	8.220	18,7%	61,5%	79,2%	132,1%
ДДВ	51.043	24.080	3,0%	47,2%	44,0%	91,7%
Акцизи	25.901	11.848	13,4%	45,7%	48,8%	109,0%
Увозни давачки	5.328	2.781	10,9%	52,2%	48,4%	99,2%
Други даночни приходи	520	244	29,1%	46,9%	24,0%	46,1%
Придонеси	55.403	26.988	6,0%	48,7%	47,7%	99,9%
Неданочни приходи	17.201	5.942	-14,7%	34,5%	35,1%	76,2%
Капитални приходи	1.510	811	125,9%	53,7%	32,8%	54,8%
Странски донации	4.201	1.420	-34,3%	33,8%	37,6%	105,2%
Приходи од наплатени заеми	400	27	-75,7%	6,8%	35,6%	76,8%
ВКУПНИ РАСХОДИ	211.745	95.188	0,5%	45,0%	47,0%	96,1%
Тековни расходи	187.601	91.167	6,0%	48,6%	48,8%	98,6%
Плати и надоместоци	27.126	13.068	-0,6%	48,2%	49,1%	98,8%
Стоки и услуги	17.558	6.818	-4,9%	38,8%	41,2%	85,0%
Трансфери	134.233	69.077	9,1%	51,5%	50,3%	100,1%
Социјални трансфери	98.745	49.415	5,8%	50,0%	49,7%	100,8%
ПИОМ	60.451	30.122	5,0%	49,8%	50,2%	101,4%
Паричен надоместок за невработени	1.706	824	51,5%	48,3%	38,7%	84,3%
Социјална помош	8.330	4.170	6,6%	50,1%	49,3%	101,4%
Здравствена заштита	28.258	14.299	5,4%	50,6%	49,5%	100,6%
Други трансфери	33.665	18.962	19,4%	56,3%	52,4%	98,2%
Камата	8.684	2.204	-5,8%	25,4%	43,4%	112,9%
Капитални расходи	24.144	4.021	-53,7%	16,7%	34,5%	79,1%
БУЏЕТСКО САЛДО	-18.233	-4.538	-45,4%	24,9%	58,3%	102,0%

Извор: Министерст во за финансии

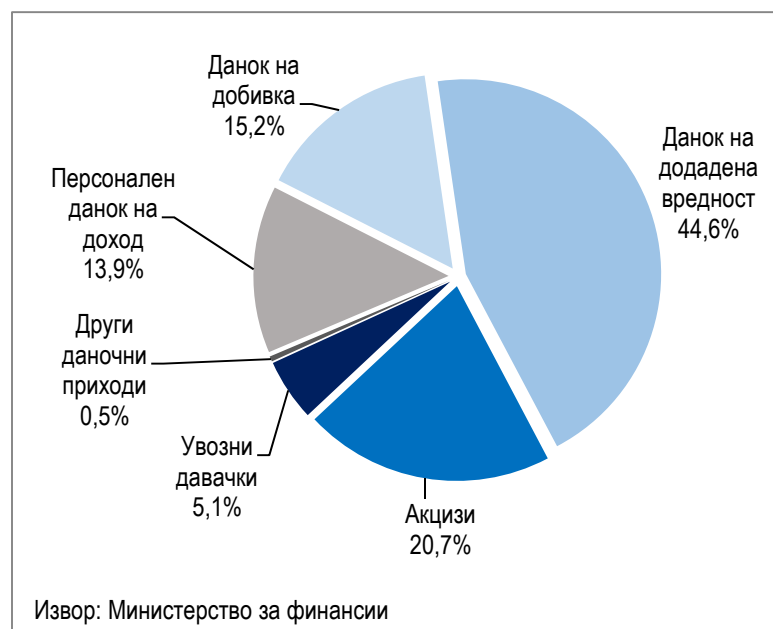
3.1.1 Извршување на Основниот буџет

Вкупните приходи на Основниот буџет во периодот јануари - јуни 2018 година изнесуваат 57.146 милиони денари и истите претставуваат 48,4% од вкупно предвидените приходи за 2018 година во износ од 118.083 милиони денари.

Наплатата на даночните приходи, кои претставуваат најзначајна ставка во рамки на вкупните приходи, во овој период изнесува 54.038 милиони денари, односно 48,5% од годишниот план, додека неданочните и капиталните приходи се остварени во износ од 3.081 милион денари или 50,1% во однос на планираните за цела година.

Структурата на остварените даночните приходи покажува дека данокот на додадена вредност има најголемо учество со 24.080 милиони денари или 44,6% од вкупните даночни приходи (Графикон 8). Потоа следуваат приходите по основ на наплатени акцизи со 11.211 милиони денари, данокот од добивка со 8.220 милиони денари, персоналниот данок од доход со 7.502 милиона денари, увозните давачки со 2.781 милион денари и другите даночни приходи со 244 милиони денари.

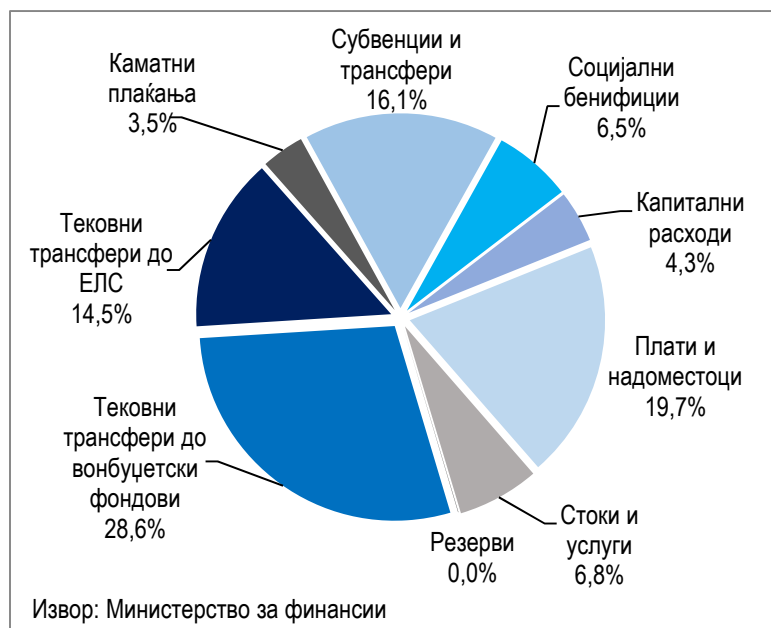
Графикон 8: Структура на остварени даночни приходи, јануари - јуни 2018 година (во %)

Вкупните расходи на Основниот буџет во периодот јануари - јуни 2018 година се реализирани во износ од 62.094 милиони денари или 46,9% од вкупно предвидените средства со Основниот буџет за 2018 година.

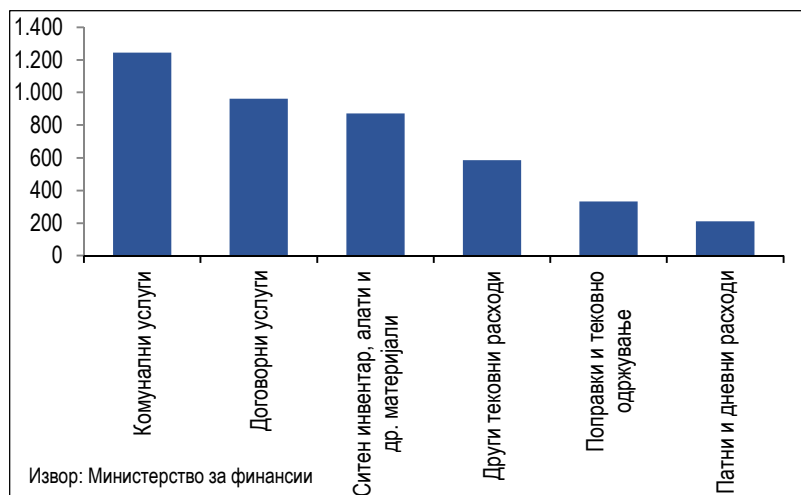
Во структурата на извршените расходи во овој период најголемо учество имаат расходите по основ на тековни трансфери до вонбуџетските фондови со 17.756 милиони денари или 28,6%. Потоа следуваат: плати, наемнини и надоместоци со 12.246 милиони денари, субвенции и трансфери со 9.974 милиони денари, расходи за тековни трансфери до единиците на локална самоуправа (ЕЛС) со 8.987 милиони денари, стоки и услуги со 4.208 милиони денари, социјални бенефиции со 4.031 милион денари, капитални расходи со 2.674 милиони денари и каматни плаќања со 2.204 милиони денари. На Графиконот 9 е прикажано нивното процентуално учество во вкупните расходи.

Графикон 9: Структура на остварени расходи според економска класификација, јануари - јуни 2018 година (во %)

Од вкупно планираните средства за плати и надоместоци за 2018 година со Основниот буџет, во анализираниот период се реализирани 48,3%, додека стапката на реализација кај категоријата стоки и услуги изнесува 39,8%. На Графиконот 10 се прикажани дезагрегирани податоци за извршените расходи за стоки и услуги.

Графикон 10: Расходи за стоки и услуги, јануари - јуни 2018 година (во милиони денари)

Тековните трансфери до вонбуџетските фондови во првата половина од годината претставуваат 51,4% од годишниот план. Во рамки на оваа категорија, најголемиот износ, односно 82,5% отпаѓа на трансфери до Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија (Фонд на ПИОМ), додека остатокот претставува трансфер до Фондот за здравствено осигурување.

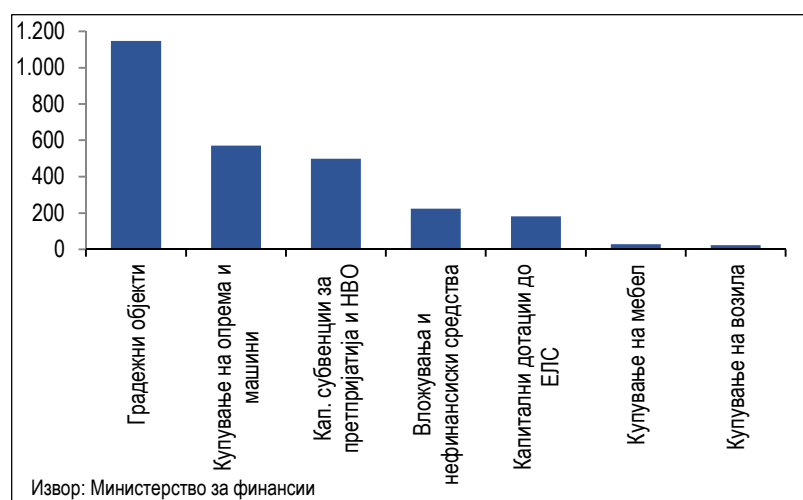
Од вкупно планираните средства за тековни трансфери до ЕЛС за 2018 година, во првата половина од годината се реализирани 49,5%. Во рамки на оваа категорија, најголемиот износ, односно 87,7% е по основ на блок и наменски дотации, додека остатокот е по основ на ДДВ дотации.

Стапката на реализација кај категоријата субвенции и трансфери во разгледуваниот период изнесува 64,3%. Најголем дел од овие средства, односно 61,6% се исплатени по основ на земјоделски субвенции од страна на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и рурален развој.

Социјалните бенефиции во периодот јануари - јуни претставуваат 50,4% од планираните за 2018 година.

Капиталните расходи во разгледуваниот период претставуваат 23,8% од планираните средства за оваа намена со Основниот буџет за 2018 година. На графиконот 11 се прикажани дезагрегирани податоци за извршените капитални расходи.

Графикон 11: Капитални расходи, јануари - јуни 2018 година (во милиони денари)

Во разгледуваниот период, отплатата на главнината од Основниот буџет по однос на вкупниот долг изнесува 22.005 милиони денари, додека плаќањата по основ на камати изнесуваат 2.204 милиони денари. Од вкупните одливи по основ на отплата на кредити, 8.124 милиони денари се одливи за отплата на главнина кон домашни кредитори, додека 13.881 милион денари се одливи за отплата на главнина кон нерезидентни кредитори. За трошоци по основ на камата кон домашни кредитори исплатени се 1.358 милиони денари, додека кон странски кредитори исплатени се 846 милиони денари.

3.1.2 Извршување на буџетот на фондовите

Фондот на ПИОМ во првата половина од годината има остварено дефицит од 469 милиони денари. Остварувањето на приходите до јуни изнесува 33.453 милиони денари, што претставува 49,2% во однос на планираните за 2018 година, додека извршувањето на расходите изнесува 33.922 милиона денари, односно 49,9% од годишниот план. Од вкупните приходи, 18.115 милиони денари се приходи по основ на придонеси за пензиско и инвалидско осигурување (48,6% од годишниот план), 14.640 милиони денари се трансфери од Основниот буџет, 637 милиони денари се приходи од акцизи, а останатите 61 милион денари се други приходи на Фондот.

Во делот на расходите на Фондот на ПИОМ, трошоците за пензии се реализирани во износ од 26.792 милиона денари или 49,6% од предвидените за 2018 година. Исплатата на пензиите се одвива во согласност со предвидената динамика за 2018 година. Трансферите од Фондот на ПИОМ до приватните

пензиски фондови изнесуваат 3.330 милиони денари, а придонесите за здравствено осигурување за пензионери до Фондот за здравствено осигурување се исплатени во износ од 3.575 милиони денари. Расходи за плати, стоки и услуги и други трошоци се извршени во износ од 225 милиони денари.

Заклучно со јуни 2018 година, Фондот за здравствено осигурување има остварено суфицит во висина 205 милиони денари, во услови на остварени приходи од 14.739 милиони денари, што претставуваат 51,3% од годишниот план и извршени расходи од 14.534 милиони денари, односно 50,5% од планираните за 2018 година.

Во разгледуваниот период, остварени се приходи од придонеси за здравствено осигурување во износ од 7.716 милиони денари или 48,8% од годишниот план. Придонесите за здравствено осигурување на пензионери уплатени од Фондот на ПИОМ изнесуваат 3.575 милиони денари, додека придонесите за здравствено осигурување уплатени од Агенција за вработување на РМ изнесуваат 55 милиони денари. Трансферите од Основниот буџет изнесуваат 3.115 милиони денари, приходите од партиципација изнесуваат 223 милиони денари, а останатите приходи 55 милиони денари. Во делот на расходите реализирани се трошоци за примарна здравствена заштита од 12.245 милиони денари, трошоци за боледување од 1.578 милиони денари, за ортопедски помагала од 244 милиони денари и за лекување во странство од 232 милиона денари. Расходите за плати, стоки и услуги се извршени во износ од 218 милиони денари.

Агенција за вработување на РМ во периодот јануари – јуни 2018 година има остварено суфицит во висина од 61 милион денари, во услови на остварени приходи во износ од 1.161 милион денари (49,8% од планираното за 2018 година) и извршени расходи во износ од 1.100 милиони денари (47,2% во однос на годишниот буџет). Придонесите по основ на осигурување во случај на невработеност се остварени во износ од 1.157 милиони денари и претставуваат 50,0% од годишниот план.

Расходите на Агенцијата за вработување по основ на паричен надоместок за невработени лица во првата половина од годината изнесуваат 564 милиони денари, по основ на средства за вработување на инвалидни лица изнесуваат 95 милиони денари, за активни мерки за вработување се извршени 260 милиони денари, а за плаќање придонеси за пензиско и здравствено осигурување за невработени лица се потрошени 58 милиони денари. Расходите за плати, стоки и услуги на Агенцијата изнесуваат 123 милиони денари.

3.1.3 Извршување на буџетот на сопствените сметки за приходи на буџетските корисници

Согласно Буџетот на РМ за 2018 година планиран е дефицит на буџетите на сопствени сметки за приходи на буџетските корисници (наменети за самофинансирачки активности, заеми и донации) во износ од 4.040 милиони денари, додека во анализираниот период остварен е суфицит во износ од 613 милиони денари.

Заклучно со јуни 2018 година, вкупните остварени приходи на овие сметки изнесуваат 5.539 милиони денари (30,8% од планот за 2018 година), а реализирани се расходи во износ од 4.926 милиони денари (22,3% од годишниот буџет). Во рамки на расходите, за тековни расходи се потрошени 3.597 милиони денари или 39,0% од годишниот план, додека за капитални расходи реализирани се средства во износ од 1.329 милиони денари или 10,4% од годишниот план.

3.1.4 Извршување на Буџетот на РМ по буџетски корисници⁴

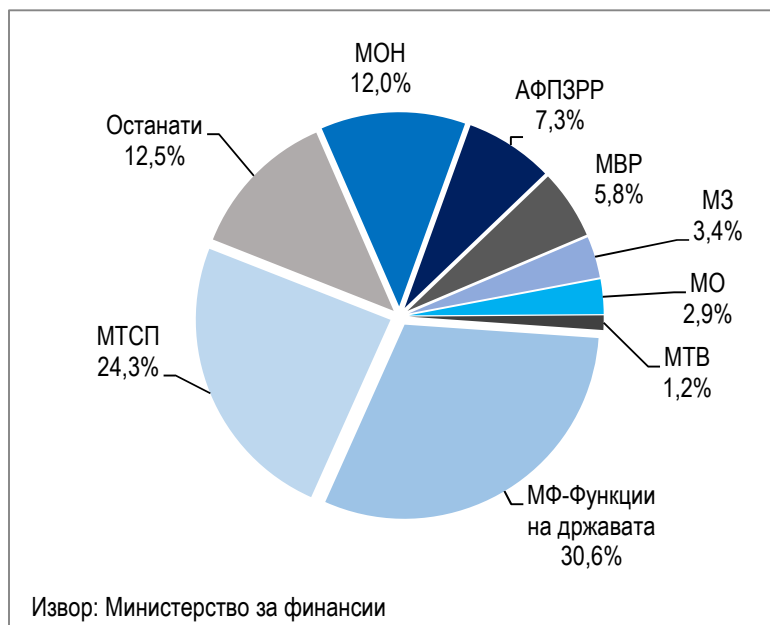
Во продолжение е даден осврт на расходите и одливите од Буџетот на РМ за најголемите буџетски корисници, чиј вкупен годишен буџет претставува 84,5% од вкупниот буџет на сите буџетски корисници (Графикон 12).

⁴ Деталните податоци за Приходите и расходите по буџетски корисници се прикажани во табелите на следниот линк: <https://finance.gov.mk/mk/node/898>. Податоците се прелиминарни и неконсолидирани и ги вклучуваат и приливите и одливите на средства.

Во периодот јануари – јуни 2018 година, преку разделот Министерство за финансии – функции на држава⁵ реализирани се 27.217 милиони денари. Износот остварен во овој период е 2,4 пати повисок од реализацијата во истиот период претходната година како резултат на повисоката отплата на главнина во овој период од 2018 година (21.960 милиони денари или 80,7% од вкупните расходи на буџетскиот корисник), откако во јануари беше извршена отплата на рата од претходен долг и делумен предвремен откуп на постоечка еврообврзница, а истовремено беше зголемена отплатата на главнина кон домашни институции (подетално во Точка 3.2). По основ на каматни плаќања отпаѓаат 8,1% од вкупните расходи, за што се реализирани 2.201 милион денари. Трета најзначајна ставка со учество од 4,1% се тековните трансфери до ЕЛС, за што се потрошени 1.104 милиони денари.

Министерството за труд и социјална политика во првата половина на 2018 година реализираше 21.623 милиони денари или 4,3% повеќе во споредба со претходната година. Реализацијата на расходите изнесува 49,6% од вкупниот буџет за 2018 година. Притоа, најголем дел (73,3%) од расходите во овој период се наменети за тековни трансфери до вонбуџетските фондови, за што се потрошени 15.857 милиони денари или 50,1% од средствата наменети за 2018 година. Втора најзначајна расходна ставка се социјалните бенефиции, кои учествуваат со 18,8% во вкупните расходи. За оваа намена реализирани се 50,4% (4.057 милиони денари) од планираните за 2018 година.

Графикон 12: Структура на остварени расходи и одливи според буџетски корисници, јануари - јуни 2018 година (во %)

Министерството за образование и наука во периодот јануари – јуни 2018 година реализираше буџетски средства во износ од 10.691 милион денари (42,5% од планираното), што е за 4,4% помалку во

⁵ Во рамките на разделот функции на држава опфатени се следниве активности: навремено сервисирање на обврските (отплата на камата и главнина) на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА (национално кофинансирање и ИПА средствата од ЕУ). Исто така, во рамките на овој раздел, а согласно со Законот за буџетите на Република Македонија и Законот за извршување на Буџетот, предвидени се средства за покривање елементарни непогоди и средства за финансирање на непредвидените расходи во текот на фискалната година

споредба со претходната година. Најголем дел од расходите (63,8%) претставуваат тековни трансфери до ЕЛС, за што се потрошени 6.824 милиони денари или 49,4% од вкупно планираните средства. Плати и надоместоци е втора најзначајна ставка со учество од 15,5%, за што се потрошени 1.662 милиона денари, односно 47,4% од вкупно предвидените. За стоки и услуги (кои учествуваат со 11,8% во вкупните расходи) реализирани се 1.259 милиони денари, што претставува 30,6% од вкупно предвидените средства за тековната година. За капитални расходи (кои учествуваат со 1,6% во вкупните расходи) реализирани се 169 милиони денари, што претставува 7,9% од вкупно предвидените средства за тековната година.

Во првата половина од 2018 година Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (АФПЗРР) реализираше средства во износ од 6.535 милиони денари (раст од 39,2% во однос на 2017 година), односно стапката на реализација изнесува 75,7% од вкупните планирани средства за 2018 година. Високиот раст на реализирани расходи во оваа година е резултат на навремената исплата на земјоделските субвенции во 2018 година, за кои во првата половина од годината се исплатени 93,4% од годишниот план, или 6.144 милиони денари.

Во периодот јануари - јуни 2018 година од страна на Министерството за внатрешни работи вкупно се реализирани 5.121 милион денари, што претставува 50,0% од буџетот за 2018 година, односно раст од 6,2% во однос на претходната година. Најзначајна расходна ставка претставува плати и надоместоци со учество од 70,3%, за што се потрошени 3.600 милиони денари или 49,3% од планираното. Втора најзначајна ставка е стоки и услуги со учество од 15,9%, за што се реализирани 817 милиони денари или 47,6% од годишниот план.

Министерство за здравство во првата половина од годината реализираше буџетски средства во износ од 3.067 милиони денари (зголемување од 5,5% во споредба со истиот период од претходната година), што е 46,1% од вкупниот буџет за 2018 година. Тековните трансфери до вонбуџетските фондови имаат најголемо учество во расходите со 59,9%, за што во периодот јануари – јуни 2018 година потрошени се 1.837 милиони денари или 65,8% од средствата наменети за 2018 година. Стоки и услуги е втора најзначајна ставка со учество од 29,8% во вкупните расходи, а во анализираниот период за оваа намена потрошени се 914 милиони денари, односно 46,3% од вкупно предвидените. Реализацијата на капиталните расходи (кои учествуваат со 8,6% во вкупните расходи) изнесува 14,9% односно извршени се 264 милиони денари.

Министерство за одбрана во првата половина од 2018 година реализираше буџетски средства во износ од 2.566 милиони денари, што е 39,4% од вкупниот буџет за 2018 година, и претставува пад од 1,6% во однос на претходната година. Платите и надоместоците имаат најголемо учество во расходите со 72,1%, за што во периодот јануари – јуни 2018 година реализирани се 1.849 милиони денари, што претставува 48,9% од вкупно предвидените средства за тековната година. Стоките и услугите учествуваат со 23,2% во вкупните расходи, за што во анализираниот период потрошени се 595 милиони денари, односно 34,2% од вкупно предвидените.

За Финансирање на дејностите од областа на културата во периодот јануари – јуни 2018 година извршени се средства во износ од 1.497 милиони денари, што е 39,9% од вкупниот буџет за 2018 година. Износот потрошен за оваа намена е за 33,2% понизок во споредба со истиот период претходната година. Намалувањето на расходите на овој буџетски корисник е делумно резултат на намалувањето на буџетот за капитални расходи во културата со цел подобрување на структурата и економската оправданост на вкупните капитални расходи. Плати и надоместоци има највисоко учество во вкупните расходи со 34,0%, а нивната реализација во првата половина на годината изнесува 48,4%, односно извршени се 509 милиони денари. Субвенциите и трансферите учествуваат со 31,8%, а за оваа намена реализирани се 475 милиони денари или 38,7% од планираното. За капитални расходи реализирани се 300 милиони денари што претставува 30,7% од вкупно предвидените средства за тековната година, а оваа ставка претставува 20,1% од вкупните расходи.

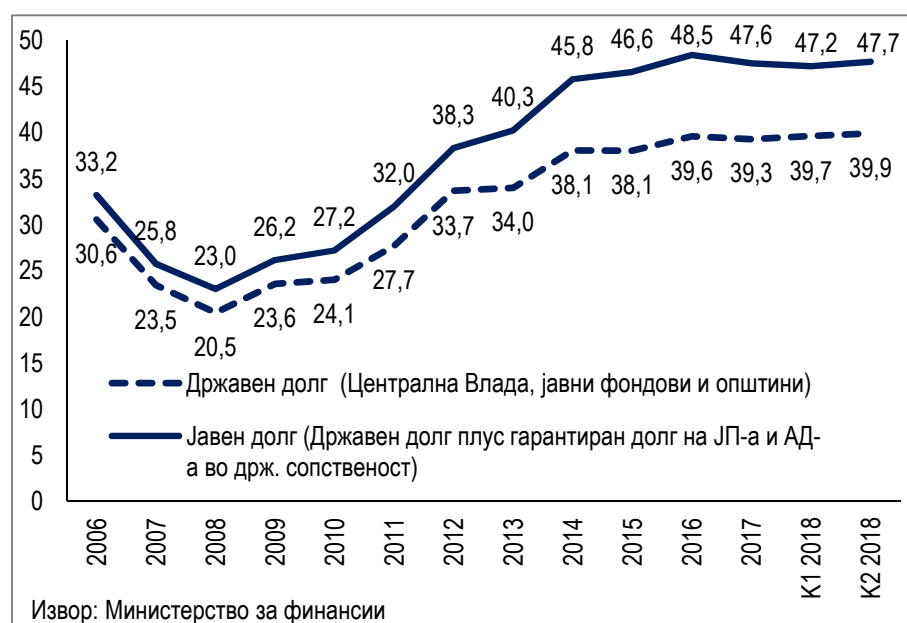
Министерство за транспорт и врски во првата половина на 2018 година реализираше средства во износ од 1.067 милиони денари, што претставува 17,6% од вкупниот буџет за 2018 година. Во однос на истиот период од претходната година, расходите се пониски за 53,6%. Реализацијата на капитални расходи во првата половина од 2018 година изнесува 645 милиони денари, што е 12,3% од годишниот

буџет за оваа намена, но се очекува интензивирање на реализацијата на капиталните расходи во втората половина на годината.

3.2. Управување со јавниот долг

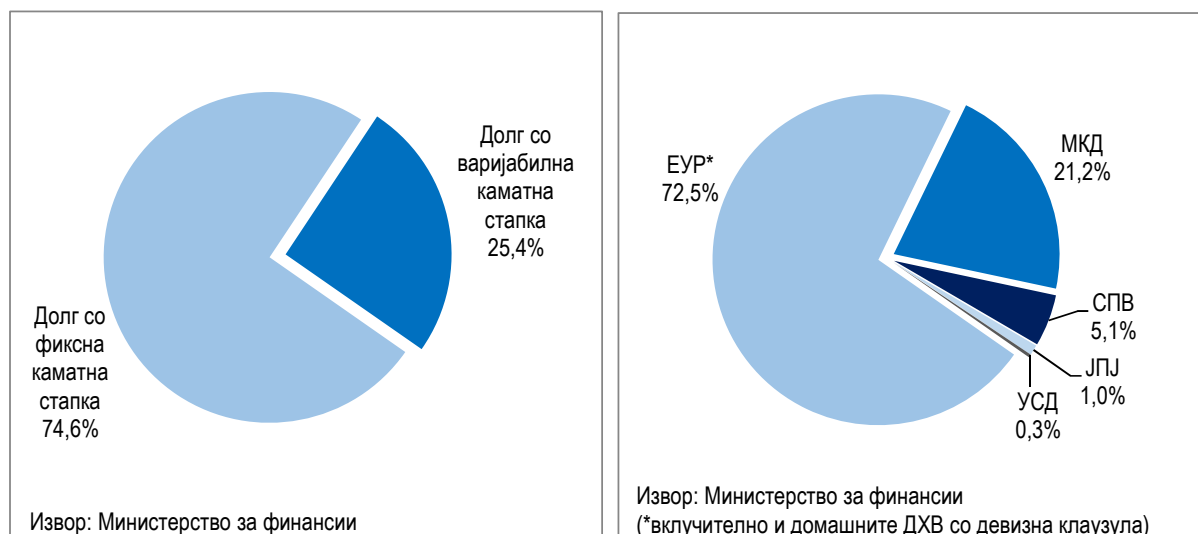
Државниот долг на Република Македонија на 30.6.2018 година изнесува 4.300,4 милиони евра, односно 39,9% од проектираниот БДП за 2018 година, додека јавниот долг, кој го вклучува државниот и гарантираниот долг, во истиот период изнесува 5.139,3 милиони евра, односно 47,7% од БДП (Графикон 13). Притоа, во однос на крајот на 2017 година, учеството на државниот долг во БДП во К2 е повисоко за 0,6 п.п., а на јавниот долг за 0,2 п.п.

Графикон 13: Состојба на државен и јавен долг (во % од БДП)

Од аспект на каматната структура на државниот долг, на крајот на К2 2018 година односот на фиксната и варијабилната каматна стапка изнесува 74,6:25,4 соодветно (Графикон 14). Од аспект на валутната композиција, на крајот на К2 2018 година, долгот во домашна валута учествува со 21,2% во портфолиото на вкупниот државен долг, додека долгот деноминиран во странска валута учествува со 78,8%. Притоа, учеството на долгот во евра во вкупниот државен долг изнесува 72,5% (вклучувајќи ги и домашните државни хартии од вредност со девизна клаузула), специјалните права за влечење учествуваат со 5,1%, долгот во јапонски јени учествува со 1,0%, а долгот деноминиран во американски долари учествува со 0,3%.

Графикон 14: Каматна (лево) и валутна структура на државниот долг во К2 2018 година

Во јануари 2018 година беше издадена шестата еврообврзница во износ од 500 милиони евра со рок на достасување од 7 години и купонска каматна стапка од 2,75%, што беше одраз на исклучително високата доверба кај меѓународните инвеститори за перспективите на македонската економија, како и поволните услови на меѓународниот пазар на капитал. Приливите од еврообврзницата се користат за покривање на буџетскиот дефицит, односно за непречено редовно извршување на сите буџетски расходи, како и за отплата на претходните долгови, вклучително и првата рата на PBG кредитот од 2013 година во износ од 95 милиони евра која достаса на крајот на јануари 2018 година.

Министерството за финансии ги искористи исклучително поволните услови на меѓународниот пазар на капитал и активно управувајќи со јавниот долг изврши предвремен откуп на дел од претходно издадената еврообврзница која регуларно достасува во 2020 година во номинален износ од 91,67 милиони евра и чија каматна стапка на издавање изнесува 4,875%.

На домашниот пазар, посебен акцент беше ставен на зголемување на долгорочните хартии од вредност и продолжување на рочноста и обемот на постојаното портфолио на државни хартии од вредност. Така, во април 2018 година за првпат беше издадена и 30-годишна државна обврзница со што, покрај Словенија, Македонија е единствената земја во регионот која издала 30-годишна обврзница. Инвеститори во 30-годишната обврзница се приватните пензиски друштва и осигурителни компании. Ова е сигнал за довербата на инвеститорите во македонската економија, бидејќи зголемената рочност, односно време за враќање на средствата, укажува на зголемена доверба на инвеститорите.

Во текот на првиот семестар од 2018 година, се реализираа редовни ревизии на оценките на кредитниот рејтинг на државата од страна на агенциите за кредитен рејтинг „Фич“ и „Стандард и Пурс“:

- во февруари 2018 година, „Фич“ објави дека го подобри изгледот на Македонија од негативен во позитивен, истовремено потврдувајќи го кредитниот рејтинг ББ. На подобрувањето на изгледот влијаеше политичката стабилизација и подобрувањето на клучните меѓународни односи, зајакнатата доверба во посветеноста на Владата на фискалните таргети, како и плановите за постепено намалување на дефицитот, одржувањето ниска инфлација и финансиска стабилност, поддржани од кредибилната и кохерентна макроекономска и финансиска политика;
- во март 2018 година, „Стандард и Пурс“ ја потврди претходно доделената оценка за кредитниот рејтинг на Република Македонија за странска и домашна валута ВВ-, истовремено потврдувајќи го стабилниот изглед на земјата. Потврдата на стабилниот изглед ги одразува оценките на „Стандард и Пурс“ за балансираните ризици помеѓу траекторијата на јавниот долг и политичката неизвесност од една страна, и поволните економски перспективи на земјата од друга страна.